

kniha **woody allen** (dlouhé hovory o všem možném...)

__Woody Allen: *Hovory o filmu* nejsou první knihou rozhovorového typu, která u nás v souvislosti s tímto tvůrcem vyšla. Jediné skutečné plus však při srovnání s o dvanáct let starším titulem *Woody o Allenovi* přísluší *Hovorům o filmu* na poli aktualizace, kdy kniha obsahuje i rozhovory týkající se předposledního Allenova filmu *Kasandřin sen*. Publikace spisovatele a novináře Erica Laxe i přes zřejmou rozsáhlou redukci materiálu není k rozhovorům reduktivní dost, knize schází promyšlenější koncepce, cílenější otázky a poznámky pod čarou.

__V 90. letech vydaná kniha *Woody o Allenovi*, kde s Allenem rozmlouval filmař Stig Björkman, byla přehledně organizovaná na obecný úvod a následnou sérii řízených rozhovorů kontinuálně mapujících dosavadní tvůrčovu filmografii. Pro čtenáře tedy nebyl problém informace časově i tematicky zařazovat a na konci knihy si sestavit obraz o Allenově vidění vlastního díla. Lax tuto koncepci opouští a rozděluje knihu tematicky na kapitoly: Nápad; Psaní; Obsazení, herci, herecké výkony; Natáčení, scény, exteriéry; Režie; Střih; Hudba; Kariéra. Na první pohled přijatelné dělení však naráží na úskalí v podobě rozhovorů.

__Lax kombinuje různým způsobem vedené rozhovory ze 70. let až do současnosti, které navíc nijak strukturovaně neřídí a téká neorganizovaně od filmu k filmu. Ke všemu nepoužívá poznámkový aparát, takže všechny vysvětlující informace, často marginálního charakteru (biografické a filmografické poznámky, popisy fabulí či scén, citace dialogů), vkládá kurzívou do textu, což jeho plynulost ještě více tříští, nehledě na značnou redundanci informací (děj některých filmů se dozvíme několikrát). Klouzání po povrchu je o to výraznější, že Allen svoje filmy po dokončení zásadně nesleduje, takže si na řadu z nich moc nepamatuje.

__Kniha je tak paradoxně nejcelistvější ve chvílích, kdy opustí jednotlivé Allenovy filmy a zabývá se obecnými věcmi (například metodami psaní, rozdílností kameramanských přístupů, prací s hudbou, organizací mizanscény) nebo cizími filmy (Allenovy postřehy ke komediím a komikům). Samotné dělení na kapitoly však funkční není, protože jednotlivá témata se buď cyklicky vrací (o hercích mluví téměř v každé kapitole, takže kapitola o herectví je pak především dlouhý seznam jmen a krátkých posudků), nebo se naopak rozdrbují jinými tématy. Ani jedna z oblastí není vysloveně čistá a na rozhovorech je vidět, jak je Lax účelně trhal do různých částí knihy.

__Vysloveně bizarní je pak část kapitoly o natáčení, která popisuje situace během natáčení filmu *Jiná žena* – většinu času působí jako textová forma dokumentu na DVD. Mluví se o dilematu s volbou materiálu nebo o hledání lokací a čteme zcela nesouvisle působící komentáře lidí kolem Laxe („Když se na chvíli ocitnu o samotě s chlapíkem, který pro Woodyho vyhledává exteriéry, pošeptá mi: 'Nikomu to neříkej, ale ty červeně vyplně v okně jsou z pergamenového papíru a zůstaly tady po natáčení reklamy před několika lety.'“). Většina dobových rozhovorů ze 70. a 80. let má pak podobný exkurzní ráz historek z natáčení a dobových detailů, kdy není zřejmé, jak přesně s informacemi naložit.

__Naopak přínosné jsou rozhovory z posledních let, které byly dělány „na jeden záťah“, takže i přes opakování stejných informací (nejméně čtyřikrát si přečteme o tom, jak si Woody myslí, že ho okolí považuje za namyšleného a arogantního, ale on takový není) poskytují unikátní a především komplexní vhled do toho, jak Allen s lehkou sebeironií komentuje poslední (i předchozí) roky své tvorby i současnou situaci.

__Třebaže se Lax v knize nikdy nepokouší Allena přimět, aby filmy analyzoval, i samotné komentáře jsou cenné. Například obecně vysoko ceněné filmy *Annie Hall* nebo *Manhattan* má tendence srážet („Filmy jako *Manželé a manželky*, *Purpurová růže z Káhiry*, *Výstřel na Broadwayi*, *Zelig*, a dokonce i *Tajemná vražda na Manhattanu* a *Sladký nič-*

ma jsou mnohem lepší“), a naopak se rozplývá nad filmem *Match Point*.

__Allenova sebeironie se ale nepromítá jen do poněkud přezíravého vidění sama sebe jako tvůrce („Mám pocit, že jsem nedosáhl ničeho umělecky významného“), ale i do rekapitulace svých filmů posledních let. Kritiku vlastního herectví v *Prokletí žlutozeleného škorpióna* („Myslím si, že jsem potopil i všechny ostatní“) střídá lehce lítostivý tón u *Hollywoodu v koncích* („Myslím, že kdyby [diváci] přišli, aby se na film podívali, zjistili by, že je zábavný, ale oni se ani nepřišli podívat“). Nijak zvlášť si necení ani *Sólókapra* a tvrdí, že hrát už ve filmech nebude.

__I přes dobré až vynikající pasáže, které se konečkonců daly od rozhovorů s Woodym Allenem očekávat, však publikace působí jako čtení přepisu rozsáhlého povídání dvou kamarádů, kteří se už dlouho znají. A ačkoli se nás neustále Laxy „scénické poznámky“ kurzívou snaží uvádět do souvislosti, je to spíš medvědí služba. Podobně jako celý nešťastný systém tematických kapitol, které několik rozsáhlejších rozhovorů tak dokonale rozdrbá, že při zpětném vzpomínání si snad nikdo nemůže být jistý, kdy, o čem a v souvislosti s čím to či ono Allen řekl.

__A pokud si chcete znovu nalistovat nějakou větu (což je u rozhovorových publikací skoro standardní jev), je skoro nedohledatelná, protože se jednoduše mluví všude o všem. Kdyby byla kniha organizovaná chronologicky (tj. od prvních rozhovorů po poslední), hned by se četla i přes množství informační vaty o něco lépe. Přičtou-li se navíc ke zlu ještě gramatické chyby (např. mě/mně) a překlepy, doporučuji se spíš v knihovně poohlédnout po allenovských rozhovorech o něco méně aktuálních, ale v mnoha ohledech přínosnějších.

radomír d. kokeš

LAX, Eric:

Woody Allen: *Hovory o filmu*
Praha: Portál, 2008, 392 stran,
doporučená cena 455 Kč

téma_ **filmové herectví, elfriede jelineková o peterovi lorrem**
glosy_ **3x cannes 2008, udine 2008, oberhausen 2008, anifest 2008...**
fenomén_ **wet dream film festival, současný tanec a film**
rozhovor_ **isild le besco, werner nekes zoom_2x speed racer, až na krev**
kritiky_ **el orfanato; indiana jones a království křišťálové lebky, indické nokturno,**
stalo se, **u mě dobrý, kuličky, františek je děvkař, máj, street kings...**